

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer ha-Tishbi

Eliyahu Baḥur

רוחב והילא

Ṭshernoḃits, 616 = 1855

הצלהב המדקה

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352)

הקדמה בהריוה

לישועה * אחת הספר הזה לחבר * ולברר וללבן את אשר אדבר : והנה
 יחד דברי הקדמתי : שלא הם כחובים בשירתי אשר בראש הספר
 שרתי * ובכן התרוה הזאת גמרת * ואתחיל הדבור בדבר הלכה
 ללמד על הכלל כלו ינא :

הקדמה בהלצה

דנה בידוע כי אין היום מלשוננו הקדוש רק מה שמלא בכ"ד
 ספרי המקרא ודברים מעטים מדברי המשל * לכן לא
 נוכל לדבר בה כל נרכנו והכרחנו לערב בה מן שארי לשוננו
 הגוים כגון ארמי פרסי יוני ערבי רוני ודומיהם כמו שהם
 נמלחים לרוב בתלמוד ובמדרשים * וכבר קם הרב רבי
 כתובן הרב ר' יחיאל איש רוני שנת ד' ת"כ"ס חתקמ"ד לילירה וחיבר
 מהם ספר על סדר אלפי ביתא * וקרא שמו ערוך כי הוא כשלחן
 הערוך לפני האוכל כי אדם גדול בתלמוד היה * אכן לא הביא
 הרב רק המלות החמורות הנמלחות בתלמוד ובמדרשים * מלכות
 הנזכרות לעיל ורבים מהם הביא ולא ביארם ועל זה אני מחמיה
 הרבה מאוד על מה הביאם גם יש שרשים הרבה שלא הביא כלל
 ואף אם הביא איזה מלה מהן לא הביאה רק לבאר איזה דין או
 פשוט ולא לבאר המלה ההיא והנה אודיע נא אחכם את אשר אני
 עושה לספרי זה * והנה כבר אמרתי בשירי בתחילת הספר שגא
 הביא בספרי זה רק המלות שבעל הערוך והרד"ק לא הביאם *
 והאמת הוא כי הרבה מלות נמלחות ששמשו בהן בעלי המשנה
 והורגלו בהם המפרשים ומחברי הספרים * כגון וכיון ואילו
 ואלמלא והיכן והיאך ודלמא ושמא ואף על פי ואף על גב וכל
 שכן ואלא מכל מקום ודומיהם רבים ואין מי שזכר בהן דבר
 ואני אדבר בהם ואלבאר מהן הם נגזרים ומאיזה לשון הם ואך המלות
 שהם מורגלות בתלמוד כגון אלמלא אדרבא אטו אימא מיירי מיחיבי
 תיובתא ודומיהם אף על פי שבעל הערוך לא הביאם גם אני
 לא הביאם כי אין תועלת בדיעת רק למי שמעיין בתלמוד ואעפ"י
 שמלאני לבי לבאר קצתם לא אבאר שום אחד מהם כדי שלא לבייש
 מי באין לו ביאור אלני גם הביא שרשים הרבה שרוב העם סבורים
 שהם -

הת
 פה
 היה
 הוא
 יוד
 אף
 טה
 רח
 לה
 יחו
 מר
 בר
 חין
 לך
 ור
 לך
 נוד
 אל
 אש
 חיי
 את
 כל
 שים
 ברי
 ותי
 ח
 חיי
 ושי
 לי

חקדמה בהלצה

שהם לבון עברי או מלשון רז"ל והינם אלא מלשון עם ועם וכל אחת
 המלות אביא ואודיע מה עכס וכן הרב' שרבי' הנמלאי' בערוך
 גם בשרשי הרד"ק מ"מ אני אביאס ג"כ אצל החדש בהם איזה דבר
 או בפתרון' או בנקודתם או בקריאתם ורוב העול' טועים צס גם
 דקדוקס אבאר בהרבה מהם ובאיזה בנין ראוי לדבר צס כי יש מלות
 שלא יבואו רק בצנין הקל ויש בפעל הדגוש ויש בהפעיל וכן כלס
 ורוב הלשונות שאבאר אביא ראיות מהתרגום או אונקלוס או יונתן
 או ירושלמי והנה לא נודע לנו מי הוא המתרגם של כתובים יש אומרו'
 שהוא רבי יוסי ויש אומרי' שהוא עקילס הגר ויש אומרי' שהוא
 ירושלמי מתרגם התורה וגם שמו הוא פלאי גם אביא ראיות הרבה
 מלשון יוני שהוא מסכים הרבה עם תרגו' ירושלמי וכן עם לשון רומי
 גם עם הלעזוי שלשה אלה משותפין כאשר כתבתי והארכתי
 בהקדמה ספר המתורגמן אשר במהרה ילא לאורה אי"ה :

וידעתי כי רבים יחמהו על רוב מלות התרגום שהבאתי :
 גם באמרי בהרבה מקומות זה הלשון לא נמצא עוד
 בתרגום או לא נמצא רק במקו' אחד ושנים או כך הוא מתורגם
 בכל המקרא חוץ מן איוב משלי ותהלים וכמו אלה רבות ולא
 יאמינו לי בכל האותות אשר עשיתי בקרבם . אמנם אם ידעו
 הטורח הגדול שטרחתי בחבור ספר המתורגמ' גם בעיניהם לא יפלא
 כי באמת שלש שנים עמדתי בחבורו ואז עברתי על כל התרגומים
 כמה וכמה והנסיון יוכיח למי שיעיין בו גם יחמהו על לשון
 יון שהבאתי בהרבה מקומות זידעם שאיני מכיר בלשון ההוא אצל
 לח ידעו שמן הקארדינאל אשר עמדתי עמו שלש עשרה שנה
 קבלתי כל אלה כי הוא היה בקי מאוד בלשון יון ויש לדעת כי הלשון
 שנמצא בדברי רז"ל אינו הלשון שמדברים בו המון עם מהיונים
 אך מלשון המדוקדק שיש להם שבו נכתבו ספריהם וכן הדבר בלשון
 ערבי שהלשון ההמוני אינו הלשון שנכתבו בו ספריהם והוא לשון
 מדוקדק מאוד ובו נכתב הרמב"ם ז"ל כל ספריו חוץ מהי"ד הגדול'
 אשר עשה וכן לשון לע"ז הוא לשון לאטין שנשחשש ומכל אלה יבוא
 קלת שרשים בספר זה ואבאחרם כיד ה' הטוב עלי :

ורגה אם באתי לבאר בהקדמה זו חלוקות כל השרשים שאביא
 בספרי זה ואחן סומנים בכל חלק וחלק לאמור יש שרשים
 שאביא

שפ
פרק
לך כ
דהיי
הזה
הזה
יעבו
הוגד
לבי
שכבר
קרא
טוב
הצרה
רלוני
שקויו
כבר
הפירו
מסור
והמת
ספרי
נכבד
לבקש
היתה
גם מ
בנווא
ומלא
שואב
וצרא
מאוד
וחבר
החסי
כחנו

הקדמה בהלצה

שצפיה בעבור כך וכך ויש מהם בעבור כך וכך תהיה ההקדמה
 פרקים פרקים : אך כלל אחד חתן לך שישפיק לכלם וזה הוא דע
 לך כי לא אביא שורש בכל הספר הזה שלא אביד בו חיות חדוש
 דהיינו אין שורש בלי חדוש בעודני בביתי בוונטייה ועמלתי בחבור
 הזה היה לבי ערוד וגרסה נפשי לתאווה למצוא מקום להדפיס הספר
 הזה כי המסוקק דניאל במכירתו כבר הניח עבודת הדפוס ולא
 יעבוד עוד זכמעט הייתי מסכים לשלחמן הארץ עד בלונטייה אך
 הוגד לי כי גם שם כבר שבתו ממלאכת ויהי היום ועודני מדבר אל
 לבי והנה אלי כתב מאיש אחד נוצרי מארץ אשכנז מבשר ואומר אין
 שכבר הקים לו בית נאמן להדפיס ספרים אין קץ ולי אני עבדו
 קרא להיות ידי אהו להגיה ספריו אשר ידפיס והוא יתן לי שכר
 טוב בעמלי מצורף לזה כתב לי ששמע שיש תחת ידי ספרים אשר
 חברתי ועדין לא יצאו לאורה והוא מרוצה להדפיס לי ככל
 רצוני וכשמע דבריו כי נעמו אמרתי לדבק טוב הוא וזה היום
 שקייתי להדפיס כל הספרים אשר חברתי מימי יש מהם שנדפסו
 כבר ועתה באתי להוסיף על קנאת דברי רבים בהמה והם
 הפירוש על המהלך וספר הבחור וההרכבה ופרקי אלי וספר
 מסורת המסורת וספר טוב עשם אלו ששה הם שנדפסו כבר
 והמתורגמן וספר הזכרונות וספר הזה אדפיס עתה אייה הרי ע'
 ספרי חברתי מצורף לזה שכבר שמעתי שמשו היות האיש
 נכבד ועוב ומשכיל בלשונו הקדוש נכנסו דברי כתביו באזני ואזות
 לבקשתו וקמתיקל חיש ושמתי לדרך פעמי וידעתי כי מאת ה'
 היתה זאת כי כמה פעמי נקרא נקראתי משרים רבים וכבדי
 גם מקארדינאלי גם מהגמונים גם מעיר פריז אשר בלרפת
 בלוואח המלך ירוה ולא העתי חוץ : ובבחי הנה תהיתי בקנקנו
 ומלאחתי מלא יסן ולא הוגד לי החלי מחבמתו וידעתו ורבי
 שואבים מי תורתו ודורש טוב לעמו נאה דורש וגאה מפרש
 ובראתו הספר הזה אשר חברתי והכיר רב טובו ותועלתו נדרו
 מאוד והעתיק אותו ללשון לאטין אשר קראו קדמונינו לשון רומי
 וחבר שתי הלשונות יחד עמוד לקראת עמוד לא העדיף ולא
 החסיר ובכן הסכמנו להדפיסם ונשים עין עליו בכל מחמתי
 כחנו שלח את מלאכתנו ויהי נועם ה' אלינו עלינו ומעש' ידנו
 כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו חמן :